

Impact van COVID-19 op kwetsbare groepen

NEDWORC ledenavond 30 juni 2020

Joost van der Meer MD PhD

PHESTA – Public Health, Epidemiology, STrategy, Action

Agenda

Thema: De impact van Corona op public health en kwetsbare groepen

15 min: Introductie - Inleiding

45 min: Werken in subgroepen

5 min: Pauze

45 min: Presentaties, terugkoppeling en discussie

10 min: Feedback en afsluiting

Digitale bijeenkomst regels

- Zet je applicatie op mute;
  - Stel jouw vragen via de chat/ je kunt een hand opsteken;
  - We kunnen niet alle vragen beantwoorden. Deze worden later via de mail beantwoord
  - Alleen spreektijd, als de facilitator toestemming geeft
  - Vragen / discussie binnen de afgesproken tijd/ tijdens een presentatie kun je vragen in de chat zetten/ De facilitator koppelt een aantal vragen terug.
  - Houd opmerkingen/ reacties kort
  - Tijdsbewaking
-

Inhoud

- Aandacht voor enkele medische aspecten van COVID-19
- Iets over mijn werk
- Ervaringen uit het veld: CBOs, gezondheidszorg, donoren

Medisch

- SARS-CoV-2 is een nieuwe ziekte: we hebben geen immuniteit.
- Ontwikkelingen gaan razendsnel: alles wat ik nu zeg over de medisch-biologische aspecten kan volgende week al achterhaald zijn.
- COVID-19 voor ouderen (70+) en mensen met bijkomende kwalen (longaandoeningen, hart- en vaatziekten, overgewicht) potentieel serieuze ziekte; incidenteel en vaak onvoorspelbaar ook voor jongere, gezonde mensen.

Don't think it doesn't affect you.

Mijn werk

- (Operationeel) onderzoek, evaluatie, (beleids)advies, strategie ontwikkeling
- CBOs, netwerken, hulporganisaties, UN, donoren
- HIV/AIDS, tuberculose, virale hepatitis
- Humanitaire noodsituaties, gewapende conflicten
- Oost-Europa en Centraal Azië: COVID-19 rapport:
<http://afew.org/covid-19/afew-international-released-the-covid-19-report-interruption-and-innovation/>
- Sub-sahara Afrika

UNAIDS
JOINT UNITED NATIONS PROGRAMME ON HIV/AIDS

UNHCR
UNICEF
WFP
UNDP
UNFPA

UNODC
ILO
UNESCO
WHO
WORLD BANK

Soort projecten /diensten

- Kwetsbare groepen met hoog risico op HIV, tuberculose, virale hepatitis ('key populations')
- Oost-Europa en Centraal Azië: Mensen die intravenous drugs gebruiken, mannen die sex hebben met mannen, sex werkers, trans groepen, gevangenen, migranten, IDPs, vluchtelingen, mensen onderaan de maatschappelijke ladder.
- Afrika: algemene bevolking, maar met name jonge vrouwen en meisjes; toenemend ook eerder genoemde groepen.
- Dienstverlening door CBOs – overheidszorg vaak gewantrouwd: outreach, spuit- en naaldomruil, voorlichting, condooms, zelf-tests HIV.
- Dienstverlening door overheid en/of hulporganisaties: medicatie, diagnose, follow-up, behandeling complicaties.

Impact van pandemie

- Lockdown: riskant om op straat te komen: controle
- Lockdown niet realistisch in realiteit van armoede (sloppenwijken, inkomen)
- Hulpverlening (b.v. outreach) kan ook niet over straat

Impact van pandemie

- Geen OV: vervoer naar kliniek, dienstverlening problematisch
- Drugsprizen stijgen, moeilijker om aan te komen
- Drugs gebruik neemt soms af
- Inkomen sex werkers, arbeidsmigranten naar nul, uitgaven (huur) lopen door
- Arbeidsmigranten illegaal, opgesloten, kunnen niet weg
- Voedselzekerheid in gevaar
- Huiselijk geweld, inclusief seksueel geweld stijgt
- Stigma neemt toe
- Herbestemming medische voorzieningen:
  - b.v. TB klinieken -> COVID klinieken
  - HIV labs -> Corona test labs
- Artsen te druk, te weinig consulten
- Angst voor infectie; geen bescherming
- Stockouts medicatie (transport, productie)
- Meer tuberculose gevallen voorspeld
- Vaccinatiecampagnes voor kinderen stoppen: kindersterfte

Is het een kwestie van geld?

	Kerala, India	Nederland
Geteste COVID-19 gevallen	524	49914
Doden COVID-19	4	6100
Verspreiding onder de bevolking	Nee	Ja
Bevolking	35 miljoen	17 miljoen
GDP per capita	€2600	€52600
Beleid	Test, trace, transparency Snelle respons	Aanvankelijk onvoldoende test capaciteit
Recente virus uitbraak?	Ja, Nipah virus (2018)	Nee

Ook andere landen met goede Corona bestrijding (China, Zuid-Korea, Vietnam, Thailand) hadden te maken met recente virus uitbraken virus (Influenza, SARS)

Vragen voor werkgroepen

Werkgroep 1: Hoe reageren lokale gemeenschappen op een lockdown? Wat zijn ervaringen? Link aan deze case of eigen ervaring met dienstverlening in gezondheidszorg

Werkgroep 2: Hoe passen CBO's en ondersteunende organisaties hun dienstverlening aan? Wat kunnen we ervan leren? Welke heilige huisjes sneuvelen en wat komt er voor terug?

Werkgroep 3: Hoe blijf je kwetsbare groepen monitoren? Wat zijn mogelijke interventies? (bijvoorbeeld bij genderbased violence)

45 minuten/ rapporteer de 3 – 4 belangrijkste bevindingen voor elke werkgroep

---

Respons: flexibiliteit en innovatie

Hoe reageren lokale gemeenschappen?

Gemeenschappen komen zelf in actie

- Gemeenschappen helpen elkaar b.v.
    - met toegang tot schoon water (Zuid Afrika)
    - Toegang tot medicijnen bij migranten met HIV (Tajikistan / Rusland)
  - (Online) monitoring van stockouts HIV-remmers en andere medicatie (Rusland)
  - Peer support online i.p.v. face-to-face groepen
  - Impact rapporten met documentatie naar donoren / community-led monitoring
-

Hoe reageren CBOs en dienstverleners?

Hoe passen CBOs en ondersteunende organisaties hun dienstverlening aan?
Overgang naar online hulpverlening; Heilige huisjes omver, oude adagia losgelaten

- Consultaties, psychosociale ondersteuning, monitoring, informatie: online
- Drop-in centers voor huiselijk geweld
- Acute nood lenigen: Voedselpakketten i.p.v. testen op HIV of voorlichting
- Goederen, medicatie: bezorging per koeriersdienst (ook spuiten en naalden)
- Medicijnen voor HIV, tuberculose: multi-month dispensing (3 maanden of meer)
- Methadon e.a.: multi-day / week dispensing; gaat goed
- Flexibiliteit en herbestemming fondsen, extra fondsen

Hoe monitor je kwetsbare groepen?

- Online (peer-) outreach
- Consultatie met deze groepen
- Drop-in centra
- Hulplijnen
- (Online) Cursussen
- Verzameling kwantitatieve en kwalitatieve data: klinische indicatoren (bloedonderzoek); toegang tot zorg, medicijnen; HIV status, aantal gesprekken hulplijnen (b.v. huiselijk geweld); mentale toestand; ervaren stigma

Impact op werk

- Switch naar online werk (Zoom, Microsoft Teams, Skype, BlueJeans)
- Conferenties en trainingen online
- Reizen? Veld bezoek?
- Waar wil je COVID-19 krijgen?

COVID-19

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ!
ҚАУІПТІ АЙМАҚ!

ВНИМАНИЕ!
ЗОНА РИСКА!

ATTENTION!
RISK ZONE!

Joost van der Meer MD PhD
PHESTA – Public Health, Epidemiology, Strategy, Action
vandermeerj@phesta.nl